

Najczęściej zadawane pytania w związku z obecnym zagrożeniem związanym z COVID-19 w Polsce w zakresie spraw karnych oraz karnych wykonawczych

AKTUALIZACJA - STAN NA DZIEŃ 6 kwietnia 2020 R.

1. Czy w sądach odbywają się rozprawy?

Zarówno w sądach okręgowych, jak i rejonowych na terenie Gminy Miasto Szczecin nie odbywają się rozprawy, poza pilnymi, wymagającymi rozpoznania w trybie niecierpiącym zwłoki – **do dnia 30 kwietnia 2020 r.**

Z uwagi na wejście w życie ustawy z dnia 31 marca 2020 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2020 poz. 568) zmienił się dotychczasowy katalog tzw. **spraw pilnych, obecnie – zgodnie z ww. ustawą - są to sprawy:**

1. w przedmiocie wniosków o zastosowanie, przedłużenie, zmianę i uchylenie tymczasowego aresztowania,
2. w których jest stosowane zatrzymanie,
3. w których orzeczono środek zabezpieczający,
4. przesłuchania świadka w postępowaniu przygotowawczym przez sąd na podstawie art. 185a–185c albo art. 316 § 3 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2020 r. poz. 30 i 413), gdy podejrzany jest zatrzymany,
5. w przedmiocie europejskiego nakazu aresztowania,
6. w przedmiocie zarządzenia przerwy w wykonaniu kary w systemie dozoru elektronicznego,
7. o zastosowanie i przedłużenie środka detencyjnego w postaci umieszczenia cudzoziemca w strzeżonym ośrodku, o zastosowanie lub przedłużenie wobec niego aresztu dla cudzoziemców,
8. w których wykonywana jest kara pozbawienia wolności albo inna kara lub środek przymusu skutkujący pozbawieniem wolności, jeżeli rozstrzygnięcie sądu dotyczy zwolnienia osoby pozbawionej wolności z zakładu karnego lub aresztu śledczego albo jest niezbędne do wykonania takiej kary lub środka przymusu w tym zakładzie lub areszcie,
9. o odebranie osoby podlegającej władzy rodzicielskiej lub pozostającej pod opieką,
10. o których mowa w ustawie z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2018 r. poz. 1878 oraz z 2019 r. poz. 730 i 1690),
11. dotyczące umieszczenia lub przedłużenia pobytu nieletniego w schronisku dla nieletnich,
12. dotyczące umieszczenia małoletniego cudzoziemca w placówce opiekuńczo-wychowawczej,
13. z zakresu postępowania wykonawczego w sprawach, o których mowa w pkt 8–12,

14. wniosków o ustanowienie kuratora w celu reprezentowania interesów małoletnich w postępowaniu przed sądem lub innym organem w sprawach pilnych,

15. o których mowa w ustawie z dnia 22 listopada 2013 r. o postępowaniu wobec osób z zaburzeniami psychicznymi stwarzających zagrożenie życia, zdrowia lub wolności seksualnej innych osób (Dz. U. z 2019 r. poz. 2203 oraz z 2020 r. poz. 278),

16. przesłuchania przez sąd osoby w trybie zabezpieczenia dowodu lub co do której zachodzi obawa, że nie będzie można jej przesłuchać na rozprawie.

Sprawami pilnymi są także sprawy, w przypadku których ustawa określa termin ich rozpatrzenia przez sąd oraz sprawy wniosków o wstrzymanie wykonania aktu lub czynności.

2. Podobno, z uwagi na zagrożenie epidemiczne, można ubiegać się o przerwę w odbywaniu kary pozbawienia wolności?

Tak. Zgodnie z ww. wskazaną ustawą – w art. 14c wskazano, iż: ***w okresie stanu zagrożenia epidemicznego lub stanu epidemii ogłoszonego z powodu COVID-19 sąd penitencjarny, na wniosek dyrektora zakładu karnego, zatwierdzony przez Dyrektora Generalnego Szużby Więziennej, może udzielić skazanemu przerwę w wykonaniu kary pozbawienia wolności, chyba że istnieje uzasadnione przypuszczenie, że skazany w czasie pobytu poza zakładem karnym nie będzie przestrzegał porządku prawnego, w szczególności popełni przestępstwo, lub nie będzie stosował się do wytycznych, poleceń lub decyzji właściwych organów związanych z przeciwdziałaniem COVID-19 lub leczeniem zarażenia wirusem SARS-CoV-2.***

Powyższy wniosek może złożyć dyrektor zakładu karnego, jeżeli w jego ocenie udzielenie przerwy skazanemu może przyczynić się do ograniczenia albo wyeliminowania epidemii. Do wniosku jednak należy dołączyć opinię o skazanym, która dotyczy okoliczności będących podstawą udzielenia przerwy.

Sąd z kolei udziela przerwy na określony czas, który może zostać przedłużony na dalszy okres czasu (także określony). Z wnioskiem o przedłużenie musi wystąpić dyrektor zakładu karnego. Okres takiej przerwy może trwać nie dłużej niż do ustania stanu zagrożenia epidemicznego lub stanu epidemii ogłoszonego z powodu COVID-19. 4.

Uwaga: przepisów wskazanych powyżej nie stosuje się do osób skazanych:

1. za przestępstwo umyślne zagrożone karą pozbawienia wolności przekraczającą 3 lata,
2. za przestępstwo nieumyślne na karę przekraczającą 3 lata pozbawienia wolności,
3. w ramach recydywy (zarówno podstawowej, jak i wielokrotnej),
4. które z popełnienia przestępstwa uczyniły sobie stałe źródło dochodu lub popełniły przestępstwo działając w zorganizowanej grupie albo związku mających na celu popełnienie przestępstwa oraz wobec sprawcy przestępstwa o charakterze terrorystycznym.

Uwaga! **Z dniem** ogłoszenia przez właściwe władze o **ustaniu stanu zagrożenia epidemicznego lub stanu epidemii** (jeśli na tej podstawie skazanemu udzielono przerwy w wykonaniu kary pozbawienia wolności), **udzielona uprzednio przerwa ustaje z mocy prawa**. W takiej sytuacji skazany ma obowiązek do powrotu do zakładu karnego w terminie 3 dni od ustania tego stanu (chyba, że jest to niemożliwe z uwagi na obowiązki nałożone na niego na podstawie przepisów o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi).

Jeśli natomiast w okresie stanu zagrożenia epidemicznego lub stanu epidemii ogłoszonego z powodu COVID-19 skazanemu nie można udzielić przerwy w wykonaniu kary pozbawienia wolności na podstawie przesłanek wskazanych powyżej, a ograniczenie albo wyeliminowanie ryzyka zarażenia przez skazanego innej osoby nie jest możliwe w ramach działań podejmowanych w zakładzie karnym, dyrektor zakładu karnego może złożyć do sądu penitencjarnego wniosek, zatwierdzony przez Dyrektora Generalnego Służby Więziennej, o wykonywanie kary w postaci umieszczenia skazanego w odpowiednim zakładzie leczniczym na czas określony (z możliwością przesłuzenia na wniosek dyrektora zakładu karnego). Posiedzenie odbywa się bez udziału stron, a jeśli bierze w nim udział osadzony pozbawiony wolności - posiedzenie może się odbyć przy użyciu urządzeń technicznych umożliwiających przeprowadzenie tej czynności na odległość z jednoczesnym bezpośrednim przekazem obrazu i dźwięku. Na takie postanowienie przysługuje zażalenie.

3. Czy to prawda, że nie mogę odwiedzić osoby mi bliskiej, osadzonej w zakładzie karnym?

Tak. W zakładach karnych oraz aresztach śledczych na terenie województwa zachodniopomorskiego, **w okresie od 24 marca 2020 r. na okres 14 dni wstrzymano:**

- zatrudnienie osadzonych poza terenem jednostki penitencjarnych,
- **udzielanie osadzonym widzeń,**
- odprawianie nabożeństw i udzielanie posług religijnych,
- przeprowadzanie zajęć o charakterze zbiorowym.

Jednocześnie w większości zakładów karnych położonych na terenie województwa zachodniopomorskiego wskazano, iż osobom pozbawionym wolności w związku z ograniczeniami wskazanymi powyżej zostaną m.in. **poszerzone uprawnienia do utrzymywania kontaktów z najbliższymi za pomocą środków komunikacji internetowej oraz telefonicznej.**

Ponadto, w celu ułatwienia osadzonym **możliwości otrzymywania paczek żywnościowych** od dnia 26 marca 2020 r. zamówienia wraz z potwierdzeniem wpłaty można przesłać również **przy pomocy poczty elektronicznej:**

- w Areszcie Śledczym w Szczecinie na adres e-mail: sprzedaz@ppgardia.pl

- w Zakładzie Karnym w Goleniowie na adres e-mail: zk_goleniow@sw.gov.pl

- w Zakładzie Karnym w Nowogardzie oraz Oddziale Zewnętrznym w Płotach (w tym ostatnim od dnia 25 marca 2020 r.) na adres e-mail: zk_nowogard@sw.gov.pl

- w Zakładzie Karnym w Stargardzie (od dnia 25 marca 2020 r.) na adres e-mail: zk_stargard@sw.gov.pl

4. Czy zaszły jakieś zmiany w ostatnim czasie dotyczące dozoru elektronicznego?

Tak, zgodnie z art. 15 wskazanej powyżej ustawy zmieniono treść art. 431a Kodeksu karnego wykonawczego - § 1 pkt 1 otrzymał brzmienie: „1) wobec skazanego orzeczono karę

pozbawienia wolności nieprzekraczającą jednego roku i 6 miesięcy, a nie zachodzą warunki przewidziane w art. 64 § 2 Kodeksu karnego;”, zaś § 6 otrzymał brzmienie: „§ 6. Przepisy § 1–5 stosuje się odpowiednio do skazanego, któremu wymierzono dwie lub więcej niepodlegających łączeniu kar pozbawienia wolności, które skazany ma odbyć kolejno, nieprzekraczających w sumie jednego roku i 6 miesięcy.”.

Oznacza to, że **podwyższono górną granicę orzeczonych kar lub sumy kar pozbawienia wolności, warunkującej możliwość odbycia kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego - do 18 miesięcy**. Pozostałe przepisy dotyczące instytucji dozoru elektronicznego, nie uległy zmianie.

radca prawny

Dagmara Rajchel